

PRIKAZI

GLAZBENA BAŠTINA (THE MUSICAL HERITAGE), Zagreb-Varaždin, 1980.

Stjecajem prilika evo tek sada nekoliko riječi o knjizi koja je izašla još 1980. u nakladi *Muzičkog informativnog centra (MIC)* i *Varaždinskih baroknih večeri* u seriji Zbornici.

MIC je svojim zacrtanim okvirom usmjerio istraživanja onoga što je kod nas u razdoblju što ga redovito u glavnini predstavljaju Varaždinske barokne večeri od 16. do 19. stoljeća, što je doista stvoreno, kakva je značaja i vrijednosti. Saopćenja sabrana u ovoj knjizi ukazuju na znatnu razliku, kako piše urednik Srećko Lipovčan u *Predgovoru*, i na mnoge osobitosti a svakako pridonose boljem i točnijem međusobnom poznavanju, otkrivajući i moguću smjer istraživanja u budućnosti; tek smo, kaže dalje urednik, na početku spoznavanja naše glazbene prošlosti u strogo znanstvenom a ovom vremenu primjerenom smislu. Svi radovi u ovoj knjizi pojavljuju se i na engleskom jeziku u prijevodu Sonje Bašić i Dore Maček, što za sebe govori o hvalevrijednom nastojanju MIC-a da rezultati istraživanja naše glazbene kulture budu pristupačni i izvan naše zemlje. Članci su, nakon što su pročitani na znanstvenim skupovima, još jednom od autora pregledani i redigirani i izišli su na vrijeme uoči jubilarnih Desetih varaždinskih baroknih večeri. Zbornik sadrži osam radova; od toga pet ih radi o hrvatskoj glazbenoj prošlosti, a po jedan su o makedonskoj, srpskoj i slovenskoj.

Franjo Bilić govori o *Paraliturgijskoj glazbi sjevernohrvatskog baroka* — spona između pučkog i umjetničkog izraza. Najprije tumači što to znači *paraliturgijsko*. Tu je točan i jasan ali je kod tumačenja pojma *duhovna skladba* neprecizan. U razmatranje je uzeo pjesmarice iz sjeverne Hrvatske uglavnom iz razdoblja baroka. Članak je informativan. Primijetio bih da gradišćanske pjesmarice nisu samo zbirke protestantskih crkvenih pjesama nego, i to dobrim dijelom, i katoličkih. Protureformacijske tendencije i nastojanja ne vidim zašto bi bile i reakcionarne (str. 19). Na jednom mjestu govoreći o *Cithari octochordi* proizlazi kao da su pučke pjesme samo *svjetovne*. Postoje, naime, i duhovne pučke pjesme.

Ladislav Šaban u svom članku *Glazbena kultura u Varaždinskoj okolici u 17. i 18. stoljeću* daje opći pregled glazbenih zbivanja u varaždinskoj okolici nakon što je na mnogo raznih mjesta pisao o glazbenom životu u samom Varaždinu. Gotovo sve podatke ovdje navedene Šaban crpi iz pastoralnih biskupskih i arhiđakonskih vizitacija župa varaždinskog arhiđakonata i dekanata. »Dok svjetovna glazba izmiče našem oku«.

Stanislav Tuksar se »nadovezao« s velikom marljivošću i znanstvenom korišću proučavanja naše glazbene prošlosti proučavajući stare rječnike. Ovdje govori o *Kajkavskoj glazbenoj terminologiji u 'Dictionaru' (1670) Jurja Habdelića*. Habdelićev hrvatsko-latinski rječnik, razumije se, donosi usputnu glazbenu terminologiju koju je u svom radu Tuksar izvukao iz rječnika i klasificirao. U zborniku koji nosi naslov *Glazbena baština naroda i narodnosti Jugoslavije od 16. do 19. stoljeća* nalazi se i prilog Jelice Todorčevski iz *Skoplja Etnomuzikološki rad makedonskog preporoditelja Marka Cepenkova (1829—1920)*. Cepenkov je jedan iz niza preporoditelja koji je svoju misiju nastojao ostvariti sakupljanjem narodnog blaga što ga je stvorio narodni genij. Po struci je bio krojač. Do-

živio je duboku starost. Tek mali dio narodnog blaga što ga je sakupio uspio je izdati, ostalo se nalazi u rukopisu u Sofiji u Bugarskoj akademiji nauka. Pisao je i pjesme. Kako je glazba i muziciranje kod Cepenkova pobuđivala zanimanje, on im je zbog toga posvetio i veliku pažnju. »Okupiran pesmom i svirkom, nije mogao a da se ne osvrne na muzičke instrumente koji su bili tada u upotrebi u raznim prilikama svakidašnjeg života u Prilepu«. Do sada su otkrivena tri članka na tu temu; autorica prikazuje i analizira svaki od tih članaka posebno.

Jedan od glavnih sudionika i organizatora festivalskih glazbenih događaja od prve godine, Lovro Županović, analizirao je *Dosadašnji prinos Varaždinskih baroknih večeri istraživanjima hrvatske glazbene baštine baroknog razdoblja*. Tu se govori vrlo sažeto o otkrivenim i u Varaždinu izvedenim skladbama odnosno skladateljima našeg baroka, osobito skladatelja tzv. varaždinskog skladateljskog kruga. Varaždinske barokne večeri, odnosno istraživanja potaknuta njima, pokazale su domaćoj (i stranoj) javnosti da je i sjeverna Hrvatska imala u to vrijeme bogat glazbeni produktivni i reproduktivni život. Za sve to je najviše zaslužan upravo pisac članka. Još je dosta toga, zasigurno, ostalo neistraženog.

Danica Petrović iz Beograda govori o *Srpskoj crkvenoj muzici na prelazu iz XVIII. u XIX. vek* i kaže da se o njoj, kao i o glazbi drugih južnoslavenskih pravoslavnih naroda, donedavno nije mnogo znalo. »Novija istraživanja u različitim bibliotekama, pre svega u srpskom manastiru Hilandru na Svetoj Gori, pružila su obilje nove nepoznate građe koju treba proučiti, a to znači: razvrstati, dešifrirati i staviti u određene historijske i estetske okvire«. Ovo autoričino tiskano izlaganje može se uzeti tek kao prva informacija o spomenutoj temi.

Rad Gorane Doliner iz Sarajeva nosi naslov *Specijalni obred 'Gospin plač' — prilog proučavanju tradicije crkvenog pjevanja u Bosni*. Odmah na početku autorica kaže da istraživanje crkvene glazbe i glazbe uopće u BiH za razdoblje od 19. st. ne daju pravih rezultata u prvom redu zbog toga jer je mnogo od te ostavštine uništeno na razne načine a i mnogi vrijedni rukopisi i tiskani spomenici za koje je dokumentirano da su postojali, nestali su na neutvrđen način. Za naslovnu temu autorica nastoji, iz aspekta etnomuzikologije, istražiti sadašnje karakteristike glazbenog dijela još uvijek sačuvanog obreda u BiH i u Dalmaciji. Sistematskije se kroz 80-tak godina našeg stoljeća može pratiti život melodija *plača* jer je u mnogim varijantama zapisan.

Joža Sivec iz Ljubljane u članku *Ustvarjalnost renesančnega skladatelja iz Maribora* upoznaje nas sa značajnim imenom slovenske glazbe, to je Daniel Lagkhner (Lackner) koji se rodio u drugoj polovici 16. st. u Mariboru; poslije 1607. mu se gubi svaki trag. Autor sumnja u istinitost tvrdnje da mu se trag izgubio jer je bio protestant pa je morao u prognanstvo. O značenju za slovensku glazbu toga renesansnog autora pisac zaključuje na temeljitoj analizi njegovih četiriju sačuvanih tiskanih skladbi koje su izišle početkom 17. stoljeća u Nürnbergu.

Ovaj zbornik nosi oznaku I., to znači da nam je očekivati i više brojeva. Samo da ne budu veliki razmaci!

Petar Zdravko BLAJIĆ